

7
ANNALIVM POLO
NICORVM QVI IN LVCEM
PROPEDIEM ÆDENTVR BREVIS-
SIMA SYNOPSIS.

*

Habes hic anteriorem partem Chronicorum hactenus omiffam, neglectam, ac propemodum sepultam ab alijs autoribus: quæ incipit ab illa fatali diuifione Gentium, ab Afarnoth conditore Sarmaticorum Populorum, & continuatur vsque ad Lechum ipsum, ordine per series temporum currendo.

Et tandem à Lecho ad nostra tempora, quid in nostris terris actum fit fideliter octo libris exponitur.

Cætera quæ in illo libro continentur, versa pagina indicabit.

AUTORE STANISLAO SARNICIO
Nobili Polono.

CRACOVIAE.

¶ Typis Matthiæ Wirzbietae.
ANNO 1582. V.

7.

¶ Quæ expectanda sunt ex hac Historia.

1. *Historiæ Polonicæ corpus reintegratum & perfectum, ex Hebraicis, Chaldaicis, Ægyptiis, Persicis, Græcis & Latinis Historicis & Cosmographicis, hoc est: Historia Sacra, Beroso, Manetone, Metastene, Herodoto, Xenophonte, Thucydide, Diodoro Siculo, Polybio Strabone, D. Paulo Apostolo, Philone, Iosepho, Ptolomæo, Cornelio Tacito, Plinio, Iornande, Procopio, &c. Ex Poetis verò: Homero, Virgilio, Ovidio, & aliis posterioribus probatissimis autoribus.*
2. *De vera origine & antiquitatibus Gentis Polonæ, Lituavorum, Hunnorum, Rufforum, Prufforum, Masouiorum.*
3. *De limitibus veteris Sarmatiæ temporibus Cyri, Darij, Alexandri Magni, Augusti, Traiani & aliorum Monarcharum. Et quantis alter alterum longo intervallo temporis sequebatur: tamen consensus firmus inter eos ea in re demonstratur. Cognitio harum rerum digna certe Nobili Polono, & ipso Poloniæ summo Monarcha.*
4. *Contra, opinio noxia de veteri Germania ad Pontum, refutatur.*
5. *De Gentibus Sarmaticis: Guttis nimirum & Vandalis Hunnisque, qui primi de Romanis cunctarum Gentium vlti sunt iniuriam.*
6. *Poloniæ recens descriptio cum vetustis Ptolomæi tabulis conciliatur.*
7. *De Religione & literis Sarmatarum, Slaavorum sine veterum Polonorum.*
8. *Vtique statim vsus Historiæ melius cerni possit, addita est scientia campi ductoriæ technicòs in artem redacta, & imaginibus efficacissimis illustrata.*

EXXVIII

w. 2722

P. Kör. 1287

AD SERENIS-
SIMVM ET INCLI-
TVM PRINCIPEM STEPHANVM

Dei Gratia Regem Poloniae, Magnum Ducem Litua-
niae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiae, Li-
uoniae, &c. Principem Transyluaniae.

Domnum suum Clementissimum.

PROE M I V M.

V M viderem Germanos, Italos,
Hungaros, atq; Hispanos, ab ipso
diluuió, maiorum suorum res ge-
stas scribendo auspícatos esse, sæpè
mirabar, ac ferè stomachabar, cur
nostri Historici, Gentium tantarum & tam amplissi-
marum, tam vile & à tam breui tempore exordium
sumpserint. Ita enim assueuerunt, vt cum aliquid
breuiusculè & raptim de iis rebus præfati fuerint, sta-
tim ad Lechum delabantur, atque ibi desiderium
suum complentes, mox studio desflagent. Quasi
verò gentes linguæ Slauonicæ, quæ à Ponto ad O-
ceanum occidentem versus, ab Adriático ad Glaci-
ale Septem,

ale Septentrionem tendendo, antea in mundo non fuerint, & nunc primum ante hos octingentos annos, veluti ab ouo exclusæ in lucem prodierint. Negari ergo non potest nos acephalâ & imperfectam Historiam hætenus habuisse. Expectabamq; ego & cupiebam vt aliquis fertiliore ingenio, & foelicio, re vena prodiret, qui ab hac infamia nostram Rem publicam eximeret, expectationiq; eruditorum hac in re satisfaceret: Sed cum nemo apparuit qui nobis præiret, ego quæ in meo Musæo habeo, dum vita superest, emittam. Fateor equidem magis hæc aliis cui doctorum, qui in academiis & monasteriis inter Musas, veluti in Gynæceo formosissimarum virginum habitant conuenisse, quam mihi cui si quid ingeniolii est, in medio laborum æconomicorum exaruit. Sæpius enim mihi cum aratro, buri, atq; securi negotium est quàm cum pleetro Musarum. Vt vt tamen se res habet, tanto maiore venia apud probos & Ciuiles iudices dignus ero, quanto plura argumenta excusationis mihi suppetunt. Sed dum rem, tanti momenti nouamus, putabunt forsan alii: qui nos sub Vaticano aut potius Vauello, monte videlicet arcis Cracouiensis, noua aliqua Chronica plumbæ aræ

plumbeæ arcæ cereisq; inuoluta, vt Cicero alicubi
de librís Sibyllínis inquit, reperisse, atque ita præiu
dicio nos grauantes clamabunt, rem impossibilem
factu nos moliri. Sed isti cum perlegerint hoc no
strum opus, rem multo mirabilíorem & prodigio
siorem ausos esse deprehendent, quàm si in visceri
bus terræ defossu librum reperissemus. Nam sicu
ti Medæ ossa dispersa recolligere, & vt rursus coa
lescant in vnum corpus componere impossibile est,
ita lacinias huius Historiæ consuere & reintegrare
non minoris operæ precij est. Proh quanta varietas
hæc scriptorum est dum originem nostram expli
cant: alij nos ad Ionas & Henetos orientem versus
referunt, alij ad Germanorum Tuysconem in occi
dentem, alij ad Illyrios meridiem, alij ex Roxola
niæ solitudinibus arctoïis nos educunt. In tanta in
quam turba & varietate sententiãrum, cum animadu
erterem natalium nostrorum originem in dubium
vocari, cerneremque patrum patriæ nostræ, Me
dæ exemplo crudeliter dissecta & dissecta membra
per campos æquora & montes, manibus & digitis
meis reuerenter recollegi, & quæ erant male cohæ
rentia coaptauí, ac veluti in vnum corpus vt rursus
coalesce

coalescerent feci. Non quidem ausim promittere se-
riatim non interrupto ordine, vnum Monarcham
post alium me potuisse enumerare, hoc enim pro-
pter progressiones & multiplices migrationes Gen-
tium, variasq; mutationes Rerum Publicarum, im-
possibile factu videtur: Sed tamen pro virili cona-
tus sum omnia reintegrare complanareq;, ad regu-
lam chronologicam ac cosmographicam singula
examinando, seruata, interim maiestate vniuersalis
Historiæ quæ veritas est. Interim eliciendæ verita-
tis causa contuli vetera cognomina gentis, monti-
um, sylvarum, & fluuioꝝ cum narrationibus Hi-
storicoꝝ, & quæ videbantur veritati respondere,
studiose consignauí, maximè vbi circumstantiæ re-
bus ancillari videbantur. Adhibui narrationes ma-
iorum, quæ videbantur per manus esse traditæ,
quasq; etiam aliarum Gentium extranearum auto-
ritas suo calculo comprobare videbatur. Hos in-
quam tres testes, elaborando huic operi comprimís
mihí depono. Ne quis autem existimet, me mordis-
cus velle mea tueri, iudicio eruditorum omnia subie-
ctio. Corrigant illi & meliora efficiant, postquam
eis primam glaciem fregi. Interim meo instituto &
laboribus

laboribus faueant & admodulentur precor. Certè
volui prodesse patriæ, vetustatem nobilitatemq;
natalium eius & originem, non ex fabulis petitam,
vt hætenus factitatum est: sed genuinam demon-
strauit, Maiores nostros non aduenas, nec inquil-
nos in terra aliena sed indigenas, à seculis regiones
has incolere ostendit. Interregna duo: alterum post
Lechum, alterum post Grachum, quoad fieri po-
tuit expleui, depuli omnes criminationes quæ par-
tim iniuria temporum, partim malignitate quo-
rundam immerito nostræ genti iniustæ erant. Con-
tra, quæ furtiuo animo, quidam nobis quæ nostra
erant decora adimere, & suis adaptare conabantur
detexi. Adhæc, Historiam quæ erat deprauata,
turbata, truncata & inuoluta reintegraui, caputq;
ei augustius cum facie venerabili adieci & appli-
caui, ita vt si quis hæc nostra, Historiæ Matthiæ
Miechouiensis, & D. Cromeri adiciat & accom-
modet, vno intuitu omnes Duces nostrarum Gen-
tium, non à Lecho tantum: sed ab ipsis primordi-
is, veluti exercitum speciosissimum in clypeo Ao-
chillis exsculptum, cernere queat. Hos ergo labo-
res meos, sicut antea Orationem pro lege electio-
nis. Deinde

nis. Deinde commentarios bellicorum operum, tertio Triumphum victoriarum S. M. tuæ. Nunc vero Annales Regni huius Maieſtati tuæ offero. Perſtinebant hæc ſemper ad Reges: non modo fines patriæ defendere, ſed etiam famam ſuorum maiorum quantum in eis eſt tueri. Hæc enim eſt ſtabilimentum Rerum Publicarum, ab hac SLAVI, veteres Poloni denominabantur Slavi. Mouemur autem naturaliter quadam phyſica ſtorga ſeu affectione filiali vt auide res Patrum geſtas ab aliis audiamus, & ipſimet eaſdem cæteris prædicemus. Cum autem M. V. præcipuus ſit Ciuis huius Reipublicæ, imò Pater Patriæ & ſupremus gubernator, eadem ſollicitudine Maieſtatem Veſtram diſtineri, de iſiſq; rebus libenter audire & legere, mihi nullum dubium relinquitur.

M. V.

Fidelis ſubditus

Stanislaus Sarnickus,

PRÆFATIO IN LI-
BRVM PRIMVM, IN QVA STA-
tus rei explicatur, & modus ratioꝝ negotij ab
autore suscepti exponitur.

ARGumentum operis ex titulo quem
libro huic præfiximus, attentus Le-
ctor optime intelliget, intētionem au-
toris pro cœmīum ad R. M. factum a-
bunde suppeditabit. Porro diuisio o-
peris totius, ex præfationibus breuius-
culis quas singulis libris attexuimus, optime concipi &
intelligi potest. Non est arbitrij scriptoris, res quas tra-
ctandas suscipit vnde libet incipere, & vbi libet easdem
finire: sed à fontibus vnde demanant initium is sumat,
& vbi aliquo insigni casu vel euentu abrumpuntur eas-
dem diuidat oportet. At quoniam regnantibus in mun-
do Principibus, qui Magnorum cognomen, ob res præ-
clare gestas adepti sunt, semper maximæ omnium mu-
tationes in orbe terrarum eueniebant, ideo quoꝝ nos
horum octo librorum Historiam vniuersam diuidentes,
totidem Principes delegimus, qui merito, iudicio anti-
quitatis Magni vocantur. Quorum autoritatem secuti
materiam hanc digessimus, ac veluti eorum sceptro di-
spescuimus. Incipimus ab Asarmoth nepote Noe, à
quo Sarmatæ denominati sunt, & finimus librum pri-
mum in Alexandro Magno, Quia tum Babylonica
monarchia

*Diuisio o-
peris.*

monarchia, cum esset penes Persas, ad Græcos ab iisdem
transiit. Rursus in Christi Domini aduentu, de quo
ab Angelo prædictum fuit: Hic Magnus vocabitur, si-
nem libri secundi facimus. Tertius tandem finitur in
Constantino Magno. Quartus in Carolo Magno.
Quintus in Othone Magno. Sextus in Cazimiro Ma-
gno. Septimus in Stephano Primo. Octauus tracta-
tioni Historiæ nostrorum temporum destinatur. Di-
stinguunt alii libros suos per ætates, hinc nata sunt chil-
ada, centuriæ, decades, olympiades. Sed talis tempo-
rum diuisio res sæpe, non tam distinguit quam dirimit &
in medio cursu dissecat. Vnde autem hæc methodus
mihi in mentem venerit, quam veluti diuinam virgu-
lam secutus, potuerim res tam conuolutas & antiquas
expedire & explicare restat dicendum. Equidem non
sine magno labore id perfici potuit. Nam si difficile est
orbitam inuenire, qua quis ante annum, per aliquas so-
litudines transiit, quid ante tot secula, in tanta confu-
sione rerum tramitem verum inuenire, an non maioris
est difficultatis? Primum ergo in hac inconstantia & in-
stabilitate rerum humanarum, reperi & deprehendi
nullas Gentes in mundo esse, quæ ab initijs sui ortus ea-
dem appellatione cognominarentur, exceptis Iudæis.
Quanquam & hi nunc Hebræi, nunc Izraelitæ diuer-
sis respectibus vocentur. Verbi gratia, Gentes illæ vbi
nunc sunt Brutiij, Romani, Neapolitani, Florentini, an-
tea vocabantur à Veteribus Oenatrij vel Kithim, dein-
de Itali, postea Latini, deinceps generatim Romani:
Vnde Poeta.

Terra antiqua potens armis, atq; vbere glebæ.

Oenotrij coluers

Oenotrij coluere Viri, nunc fama minores,

Italiam dixerunt Ducis de nomine gentem.

Sic Galli olim Celtæ, deinde Galli, postremo Francos, Sic Hispani à suo Tubal Tubalitæ, deinde Iberi, postea Hispani. Sic Germani olim Tuyscones, deinde communi vocabulo cum Gallis Celtæ, vt ex Herodoto liquet, tandem Germani, postremo Almani. Et optimo iure, quæ gessere Tuyscones siue Celtæ siue Germani, tam generatim omnes quam prouinciatim per partes, hoc est seorsim Sueui, seorsim Francones, Longobardi, possunt sibi vsurpare Almani. Sic quoque quæ gesserunt Sarmatæ & Vandali & Slauones, siue generatim omnes, siue prouinciatim per partes, videlicet Tirigetæ, Visogoti, Ostrogotti, Iaziges, Iepidæ, Vandali, Roxolani, aut Alani, aut Basylij Sarmatæ, Poloni optimo iure possunt sibi vendicare. Cum omnes isti erant ἑμῶν ἄγγελοι ὁμογλώττοιοι vt Strabo loquitur: Sed & ὁμόλακτες & ὁμοθυμῶντες. Hoc est contermini, eiusdem linguæ, gentiles & confortes, veluti hæredes dicuntur de vno asse. Nisi quod illi qui primitus Sarmatæ vocabantur ab autore gentis, postmodum Vandali, tertio Slauis, vltimo Polonis nuncupati sunt. Et nominis mutatio nil detrahât rebus ipsis, nili quod originales appellationes postergat & abolet. Nam sicuti in Polonia inter Nobiles, consuetudo illa immutandi gentilicia cognomina iuxta possessiones quæ eis obrigerunt, obliuionem inducit familiarum & rerum memorabilium, quæ aliquando gessere eorum antecessores, ita fere quod in partibus, hoc etiam in toto videre licet. Nam quod Nobilibus Polonis, hoc toti

B 2

Poloniæ

*Franci. fortasse melius quonia
nia quonia est Germano*

Permutatio cognominū unde proneniat.

*Lib. 3.
Geogra.*

Poloniæ accidit, dum non retinent antiqua & hæreditaria cognomina: Sed iam Sarmatæ, iam Vandali, iam Slauī, iam Poloni appellantur. Vnde autem hæc inconstantia cognominum promanet, diligentius expēdenti facile causa patebit, si quis suas cogitationes ad illam regulam Grammaticorum contulerit, cum tradunt gentes vocari potissimum à quatuor causis, à ducibus, à stirpe, à studijs, à consuetudinibus & à conditio-
nelocorum. A ducibus quidem, ex quorum prosapijs gentes illæ promanant & descendunt: vt Romani à Romulo, Cechi à Cecho, Sarmatæ ab Asarmoth. A prioribus incolis in quorum sedes noui hospites successerunt: vt Boemi à Bois antecessoribus suis, qua etiam ratione Vandalos Sarmatas dicere licet, quòd ex Asia in Europam transmigrarint: & maximam partem Sarmatiarum, ei sese admiscentes occuparint teste Prologomæo. A studijs & consuetudinibus, vt Heneti aut Venedi, seu Vandali dicti quasi vagabundi, quod sæpius commigrantes, solum vertere assueuerant. Ab euentu etiam non raro cognomina nationibus imponuntur, vt iidem populi $\delta\mu\omicron\gamma\lambda\acute{\omega}\tau\omicron\iota$ id est, linguæ eiusdem, Slauones dicti ab illa confæderatione, quam temporibus illis difficilissimis inierant, vt se munirent aduersus potentiam Romanorum, qui eis vlticia arma minabantur, eo quod paulo antè sobolem suam, Gottos nimirum & Vandalos contra eos armarint, ac ex se in eorum exitum emiserint. Itaq; vt durabiliore & validiore præsidio eis obfistere possent, quot quot erant vnius linguæ nationes, nempe Vandali, Alani, Antæ, & postea Bulgari, Rascii, Bosnenses, Croatæ, Sorabi in eorum perniciem con-

niciem coniurant, & ad idem vt Scholares loqui solent,
veluti dato signo ad arma concurrunt, atq; in vnum glo
bum cum strepitu gladiatorum ex omnibus angulis sese
proripientes, vndique corrogatis auxiliis conuolant, vn
de nomen Slauonum ortum est. A situ etiam locorum
sæpius induntur nomina gentibus: vt Transsylvani,
Transalpini, Cisalpini, Tirigetæ, Tisigetæ, Renisar
mata, Pedemontij &c. Sic apud nos Podolij, Podgorij,
Pomerani, adde & Poloni. Nam Podolij dicti sunt à
doli vel padoli, quòd vallem illam secundum Tiram
flumen occuparint. Licet Ptolomæus in descriptione
Daciæ, Poloda mentionem faciat, quod ego Podola le
gendum putarim. Sed Ptolomæus homo Græcus ele
gantia studendo, maximè omnium scriptorum vocabu
la locorum & nationum corrumpere solet. Sic Podgo
rij olim Bastarnæ vt ego reor dicti, quod ad radices
montium Sarmaticorum confederint. Sic Podlasii qua
si subsylvanos dicas, quòd saltus illos occuparint, olim
Iaziges, vt quibusdam placet. Si quis autem à Lechi co
gnomine denominatos contendat, nemini litem hac de
re mouebo. Sic Pomerani, id est, maritimi, quòd ad
saltus maris Sarmatici confederint. Omnes ergo istæ
voces, Podolij, Podgorij, Podlasii, Pomerani, Pouasii, Polonorij,
Posanij, Pomrozij, sic & Poloni, figuræ sunt compositæ
& congruunt ad Regulam vsitatissimam linguæ Polo
nicæ, quæ particula po, id est, iuxta significante, vicini
am, & conditionem illius loci, qui voce ei agglutinata
exprimitur indicat. Interim si quis Polacos, id est, po
steritatem Lechi, dictos esse putat non repugnabo: sed
illa expositio videtur esse simplicior, amabilior, magis
natiua,

Slauonij
nomen.

Polonorij
nominis e-
tymon.

*Libro De
rebus Ge-
ticis.*

*Cur pro-
uincia a-
lia a quo
iure vten-
tes Polono-
rum nomi-
ni includū-
tur.*

natiua, linguæq; nostræ familiarior. Et Iornandis auto-
ritate fulciri potest: Vinidarum inquit, natio populo-
sa ad Vistulam confedit, quorum nomina licet nunc per
varias familias & loca mutantur, principaliter tamen
Slauini & Antæ vocantur. Est autem prima hæc men-
tio Slauorum in Historiis. Sed hic veluti scrupulosior
quæstio emergit: Quæ causa tandem fuerit vt provin-
ciæ illæ, quæ nominibus diuersis à situ locorum distin-
ctæ erant, progressu temporis in nomen Polonorum
abierint. Ego existimo eadem ratione factum, sicut oli-
m Ligures, Arpij, Tuscani, Brutij, Latij, Romani
generatim dicebantur, ideo nimirum, quòd incolæ il-
lius loci, & fama rerum gestarum, & vrbis celebritate
alias antecellebant prouincias. Sic Almani olim, pro-
priè dicebantur populi illi qui ad Rhenum habitabant,
nunc autem quicumque Germanica lingua vtuntur, in
nomen hoc veluti compulli abierunt. Sic Moschi vlti-
mo more, cuncti populi septentrionales nunc vocan-
tur, cum tamen id nomen prouinciæ cuiusdam borealis
antea fuisse constat. Sed quia Danielis Ducis temporibus,
incolæ illius loci opibus & armis, cunctos huius
gentis populos superabant, ideo omnes alias prouincias
iuxta & ducatus in nomen suum compulerunt. Eadem
ratione gens Venedica, quæ campestria ad Istulam in-
colebat, cunctas alias Tribus, suo nomine veluti aquila
pulos alis suis complexa est, ideo quòd hic in istis plani-
ciebus, antiquitus de summa rerum staturabatur, hic sta-
bilimentum Reipublicæ præcipuum, cum pleraque a-
lia syluis & solitudinibus referta erant, hic ad Gnesnam
atq; Crusficiam, Lechi & Piaſti temporibus deliberati-
ones ex-

ones expediebantur, comitia celebrabantur, hic sedes Regia, hic sedes Religionis, Tempa Basilicæ augustiores, locus amænior salubrior fertiliorq̃, & gens locupletior, hic regio magis habitabilis. Eò quod quique prouidi generosiorisq̃ animi, malebant sibi sedes eligere in istis locis, partim ob uicinorum Germanorum, Bohemorumq̃ fideiorem amicitiam, partim etiam ob maris & portuum commoditates, quibus hæ regiones supra alias abundabant. Vt ut tamen se reshabet, certe Poloni non possunt se à Slauorum origine eximere, nec Slau à Vandalorum, & omnes hi in Sarmatarum stirpe coaugmentantur. Et quanquam inter tot & tantas mutationes, intercedere poterant excidia, vastationes, & fera bella, tamen res ipsa docet post diluuium, & fædus illud cum Noach Patre futuri seculi ictum, nullam Gentem stirpitus à quoquam, quantumuis acerbissimo hoste, ita exterminari potuisse, ut eius aliqua soboles non remaneret, ex qua denuo priores prosapia resuscitarentur. In bellis, militares viri potissimum exciduntur, at lege gentium sacrato ordini, colonis, pueris, senibus & fæmineo sexui parcitur. Propterea quod ij à consceleratione immunes esse præsumuntur, & pacem potius quam bella expetere è re eorum est. Itaque si inter eos grassata est cædes aliquando, ex istis ordinibus stirps veterum indigenarum optimè potuit renasci & conseruari. Ergo Sarmatæ à Venedis, nec Venedi à Slauis poterant ita deleriac eradi, ut seminarium ex reliquiis priorum gentium nullum suppullulare posset. Sarmatarum quidem nomen celebrius est vsque ad Alexandri Magni tempora, & paulò ulterius. Venedorum vsque ad tempora Honorij

Lex Gentium.

Honorij & Arcadij, quando Vandali & Gotti orbem terrarum ferro & igne concusserunt & comminuerunt. Sclauorum, post illas expeditiones fatales Gotorum & Vandalorum syncretismus & confæderatio nata est, & durauit vsque ad Caroli Magni tempora, quando iam nomen Polonorum innotescere mundo, virtus rutilare cœpit. Sed tamen nulla gens in orbe terrarum de rebus gestis, tam à Sarmatis quam à Vandalis, adde & Sclauis iustius gloriari potest, quàm hæredes ipsi, hoc est, ij qui intra veteres limites, in gremio paterno, sub eadem plaga mundi confederant, qui que ex eorum lumbis & sanguine progeniti eandem auram capiunt, hoc est, ipsi Poloni. Si igitur hæc omnia, quæ in medium allata sunt in vnum comportauerimus, res ipsa exprimit veritatem, optimo iure nos fecisse quod ex Historia Sarmatica, Venedica, Sclauonica & Polonica, non nihil & Goticam attingentes, vnã harmoniam confecimus, seriemque Historiæ per hæc maxïma spacia temporum reintegravimus. Cum hæ Gentes licet nominibus inter se differant, res ipsa tamen pro eodem populo censerî merentur & debent. Si quis tamen rem accuratius expendat, credibilius videtur ex Sarmatis agricolas, ex Heneticis verò equestrem ordinem prodixisse, quod facies ipsorum liberales & lineamenta, indices generosioris animi, testantur. Quæ omnia mox clariora erunt ex sequentibus, cùm peculiare tractationes de Sarmatis, Goticis, Vandalis & Heneticis, à nobis in eo cuius meminimus opere instituentur. Bene vale optime

Lector.

*

Liber Primus.

IN QVO EA QVÆ

ACTA SVNT CVM CONDITO-

ribus Slaunonicorum Populorum, ab Asarmoth à quo

Sarmat.e, vsque ad Alexandri Magni tem-

pora traduntur.

De temporibus diuisionis Gentium,
sub Principe Pelek & Asarmoth.

Anni ab	Olym
orbe con-	piadū
dito.	Anni.

1757.

De temporibus Mosis,

2377.

Temporibus Iosue.

2498.

Temporibus Gedeonis,

1660.

Temporibus Saulis & Daudis.

2857.

Temporibus Nabuchodneser Babylonij

3347. 39.

De temporibus Cyri Regis Persarum.

3425. 58.

Temporibus Darij Regis Persarum.

3449. 64.

Temporibus Darij vltimi.

3635. 111.

Comptetur uera secundum Hebraeos

C

3

Liber Secundus.

IN QVO EA QVÆ

ACTA SVNT IN IIS TERRIS AB A-

lexandro Magno ad Iulium Cæsarem & Pompeium

Magnum comprehenduntur.

PROOEMIUM.

TI Tulus ipse libri indicat causam cur hic subsistendum Lectori, & in medio quasi cursu respirandum censuerimus. Tunc enim Babylonicum imperium à Persis ad Græcos translatum fuit, vnde grauisissima bella secuta sunt, & vniuersa gubernatio in orbe terrarum immutata fuit. Durauitq; circiter annos 300. Vocantur autem hi Principes MAGNI per excellentiam, non tantum ob res bellicas, quanquam & hæc magna sunt: Sed à rebus actis & auctis, domi, foris, pace & in bello, hoc est quod excelluerunt virtutibus, æconomicis, politicis, bellicis, adde & ecclesiasticis, pietate inquam, & iusticia. Tales merentur dici inter Christianos: Constantinus

stantinus Magnus, Carolus Magnus, Otho Magnus, Cazimirus Magnus Rex Poloniæ. Inter Gentes verò: Cyrus, Iulius C. Alexander Magnus qui tale meruit præconium: Prouocauit, inquit vt strenuus, æquiparauit vt meritus, superauit melior, solusq; sine æmulatione clarus, adeò vt nemo virtutem eius superare vel optare saltem fortunam eius, ausus fuerit.

	Anni ab orbe con- dito.	Olym- piades
De temporibus Alexandri Magni summi in orbe Monarchæ,	3636.	111.
Post Alexandrum Lysimacho dominante,	3684.	123.
Temporibus quatuor bellorum quæ gesere Romani cum Illyriis & Myrri date Rege Ponti.	3793.	150.
De temporibus Iulij Cæsaris cum Magno Pompeio;	3924.	183.

Liber Tertius.

IN QVO EA QVÆ ACTA SVNT IN IIS TERRIS

*ab Augusto ad Constantini Magni tempora
comprehenduntur.*

PROOEMIUM.

QVOD librorum nostrorum distinc-
tionem Imperatoribus iis tribuimus
qui non sine præfatione honoris Ma-
gni vocantur causa est: quod regnan-
tibus ipsis maximæ mutationes in mundo fiebant,
quæ cursum huius historicæ narrationis abrum-
punt. Ideo hinc iure auspicabimur librum tertium,
cum Pompeius Magnus statim præcessit hæc tem-
pora. Maior tamen Pompeio fuit Iulius, qui ab
eo fuit superatus: sed vtrisque Maximus est Salua-
tor noster, quòd ille fuerit domitor cœli, & terræ.
Ideo ei ab Angelo nomen Magni inditum fuit. Et
tunc mutationem longe maximam mundus exper-
tus est.

De tempo-

	<i>Anno mūdi</i>
De temporibus Augusti Cæsaris ex sacris & prophanis autoribus.	1929. olymp.
Post tempora Augusti regnante Tiberio.	185. an. Chri.
C. Domiciano regnante.	15.
Regnante Traiano Imperatore & ibidem de Valachorum origine.	84.
Regnante Adriano. Tractatio inseritur de vetustis limitibus Sarmatiæ Europæ admo- dum utilis & iucunda, dignaq; cognitione cuiusvis Nobilis Poloni. Adhæc Topogra- phia veterum cum descriptione Poloniæ no- strorum temporum conciliatur, Lateris Se- ptentrionalis, lateris meridionalis, occiden- talis & orientalis quæve introrsus sita sunt describuntur.	110. 120.
Sub Antonio Pio.	140.
Sub Marci Antonini temporibus,	166.
De temporibus Pertinacis, Seueri, Gordiani Philipi Arabis.	194.
Sub Aurelio Imperatore regnante,	270.
Sub Imperatore probo Augusto,	280.
Sub Caro Narbonensi,	288.

Liber Quartus.
IN QVO EA QVÆ
ACTA SVNT A TEMPORIBVS
*Constantini Magni ad tempora Caroli Magni com-
prehenduntur.*

PROOEMIUM.

HOC tempore commigrante Con-
stantino Constantinopolim, à Ro-
manis ad Græcos imperium transla-
tum fuit. Vnde eò tempore maxio-
ma mutatio secuta est. Ergo hinc librum quartum
auspicabimur. Quidq; secum hæc commigratio
attulerit mox apparebit.

De CONSTANTINI Magni tem-
poribus, quid in hisce terris actum sit.

De Valentiniani temporibus.

De Valentis temporibus.

Theodosii Primi temporibus.

313.
367.
380.
390.

DE GOTO

DE GOTTIS GENTE SARMA
tica & eorum Regibus.

Syrmius,	Adulphus,
Diurpaneus,	Vitiges,
Alarichus,	Varfestus,
Theodatus,	Athamarichus,
Dromichetes,,	Theodorichus,
Canabus	Thotilas,
Theias.	

EX VANDALICIS REGIBVS,
sic legitime adiiciuntur Regibus
Polonorum.

1. GANDARICHVS,	433.
2. GENSERICHVS,	
3. HONORICHVS,	
4. GVNDA BVNDVS,	488.
5. TRASIMVNDVS,	498.
6. ILDERICHVS,	525.
7. GILIMERVS,	
8. LECHVS.	550.
9. VISIMIRVS,	
10. GRACHVS,	605.
11. LECHVS ij	
12. VANDA REGINA,	
13. PREMISLVS.	

LIBER QUINTUS.

IN QVO COMPRE
HENDVNTVR EA QVÆ ACTA

*sunt in iis terris à temporibus Caroli Magni ad Ottho-
nem Magnum simulq. Reges intermedij enumerantur.*

PROOEMIUM.

ONtinetur in hoc libro historia Re-
gum Poloniae, qui interiecti erant tem-
poribus Caroli Magni & Otthonis Ma-
gni. Dixi autem supra hunc omnium au-
ptissimum ordinem ad memoriam iu-
uandam & fastidium ex lectione leuandum. Imperato-
ribus enim Regnantibus qui MAGNI dicti sunt ma-
gnæ aliquæ mutationes in Rebus Publicis eueniebant,
vt iam dictum est. Sic quoq; Carolo Magno imperante,
Imperium Romanum translatum est à Græcis ad Gal-
los vel Francos, quod sane absque magnis motibus fieri
non potuit.

LESCVS SECVNDVS.

LESCVS TERTIVS.

POPIELVS SENIOR.

POPIELVS IUNIOR.

PIASTVS.

ZIEMOVITVS.

LESCVS QVARTVS.

ZIEMOVITVS.

705.

775.

784.

790.

906.

921.

960.

Liber Sextus.

IN QVO COMPRE- HENDITVR HISTORIA REGNI

*Poloniæ à temporibus Otthonis Magni, vsque ad Cazi-
miri Magni Regis Poloniæ tempora.*

PROOEMIUM.

ASSIGNAUI & POSUI terminos Histo-
riæ huius præstantissimos illos sex
Principes, qui iuxta Eczochin Ma-
gni dicuntur. Et iam confecimus his-
toriam Regum, qui interiecti erant inter tempora
Caroli Magni & Otthonis Magni. Restat perfici-
endum à temporibus Otthonis Magni ad Cazi-
mirum Magnum, hoc est, per annos 290. Tunc
enim rursus Imperium à Gallis ad Germanos trans-
latum fuit, tunc Hungari duce Geisa magnos mo-
tus ædiderunt, tunc Poloni & cum his Pannonij a-
liæq; Slauonicæ nationes religionem Christianam
sunt amplexæ. Iamq; appetit finis milenarij ab
aduentu Saluatoris.

D

MIESCO

MIESCO CHRISTIANUS factus.	999.
BOESLAVS CHOBRI.	1025.
MIECISLAVS IVNIOR.	
CAZIMIRVS PRIMVS.	1028.
BOESLAVS SECVNDVS.	
VLADISLAVS BOESLAI.	1134.
BOESLAVS CRISPVS.	
MIECISLAVS SENEX TER.	
CAZIMIRVS.	
LESCVS ALBVS.	1194.
WLADISLAVS LASCONOGUS.	1226.
LESCVS ALBVS.	
BOESLAVS PVDICVS.	
LESCVS NIGER.	1279.
LOCTICVS PREMISLVS.	1289.

Liber Septimus.

IN QVO COMPRE- HENDITVR HISTORIA POLO-

*nica incipiens à temporibus Cazimiri Magni Regis Poloniae, vsque ad
Stephani Magni tempora, sub quo hæc in lucem aduntur.*

PROOEMIUM.

AM omnes videre possunt, quàm aptè hæc distinctio librorū huic historiæ quædret. Quod autem à Cazimiro Magno septimus liber incipiatur causa est, non modo quòd Poloniæ Regnum ad interitum spectare incipiens, ob dominorum pluralitatem, quorum discordijs distractum, & in multas portunculas diuisum, rursus in vnam Monarchiam reunitum est: Sed etiam quod ab hoc Rege legibus reformatum, pacis artibus recreatum, muris & varijs munitiõibus instauratum fuit, quo nomine Magnus vt vocaretur meruit Cazimirus.

CAZIMIRVS MAGNVS. 1333.

LVDOVICVS. 1370.

WLADISLAVS IAGELLO. 1377.

WLADISLAVS iij.

CAZIMIRVS QVARTVS.

IOANNES ALBERTVS.

ALEXANDER.

SIGISMVNDVS.

SIGISMVNDVS AVGVSTVS.

HENRICHVS GALLVS.

STEPHANVS HVNGARVS. D 2

Liber Octauus.
IN QVO SERIES RE
RVM GESTARVM SVB STE
phano inclyto Rege Poloniæ proponitur.

PROOEMIUM.

SCRIPTOR Poloniæ historiæ nostræ
ætatis, cum res Sigismundi Primi per
sequi vellet, pro historia funebrem or
rationē, in qua multa quæ in demon
stratiuo genere fieri solent proponuntur inseruit,
Huius ego exemplum imitatus, non iam funebrem
orationem, viuit enim Stephanus Rex, ac vt quam
diutissime viuat optare omnes debemus: sed orati
onem pro lege electionis ipsius, & triumphum vic
toriarū quas pro salute & incolumitate huius Re
publicæ dimicando obtinuit inserui. Ex horum pri
ore libello initia regni eius, ex posteriore rerum se
cundo prælio gestarum narratio intelligi facile po
terit, interea dum plenior historia elaboratur, cuius
hic in fine notas quasdam subiicere placuit. Res cer
te maximas

te maximas breui tempore confecit, Rem Publicam Polonam intestinis motibus labefactatam, suo ex Hungaria aduentu pacatam reddidit, iusticia vt iugiter administraretur tribunal amplissimi iudicij erexit, hostes Regni profligauit, amissa recuperauit, septemtrionem domuit, & vectigalem reddidit. Itaque nunc rogationem ad vos facio Quirites nominis Polonici, ecquid ad huc desideratur quominus à me inter hos maximos Principes vobis applaudentibus & fauentibus reponatur?

Paratitla historix interregni primi.

Mors Augusti Sigismundi Regis Kni
fsini mensis Iulij, die 8. vbi & primus procerum conuentus. 1572.

Conuocatio in Masouia in quodam pago, vbi concertatio orta de potestate Archiepiscopi Gnesnensis tēpore interregni.

GENERALIA comitia Procerū & equitum Warsauix ad Camenum, causa eligendi Regis. Vbi aderant oratores Pontificis &

tificis & imperatoris Romanorum, Sueco-
rum Regis, & aliorum Principum. Vbi et-
iam Confœderatio inter Catholicos & E-
uangelicos constituta. Oratores in Gallis
as missi ad ducendū in regnum noui Regis
gratia.

Aduentus Henrici Regis Cracouiam, 1574.
mense Februario.

Discepsio eius è Regno. Expostulatio Po-
lonorum acerba quod silenti agmine disce-
sserit. Ita tum Henricus Rex summo abiit
magistratu.

Paratitla historiæ

interregni secundi.

Conuocatio Warsauiens. & Steziciens. 1575.
Comitia Warsauensia electionis nouæ
gratia à me scripto publico celebrata. In-
terfui enim omnibus & vidi.

Conuentus Andreioulensis Cracouie
ensisq̃.

Aduentus Reginæ Annæ Cracouiam.

Aduentus

Aduentus Stephani Batorij Regis de
clarati, ex Pannonia Cracouiam mense
Aprilii die Paschatis.

1576.

Expeditio Regis in Prussia ad pacan
dos motus.

Comitia Torunensia & Varfauensia.

Expeditio Gedanensis & pugna Der
sauensis.

1577.

Expeditio Polocensis contra Moschos,
arces recuperata, prouincia subacta.

Expeditio Velicolucana, arces captæ,
prouincia subacta.

1580.

Expeditio Plefcouensis, arces captæ,
prouincia subacta.

1582.

Liuonia in potestatem redacta. Transa
ctio inter Regem & Moschum, inducia
decennales.

Valachis compedes iniecta. Palatinus
eorum captus à Polonis, & ex eo Leopoli
extremum supplicium sumptum.

1582.

Comitia Varfauensia. quæ vt fausta
sint & salutaria Reipublicæ Polonæ, faxit
Deus Optimus Maximus, Protector hu
ius amplissimæ Regni.

1582.

Fiat.

